

<https://doi.org/10.52387/1811-5470.2022.3.18>
 CZU: 159.923

STUDIUL PERSEVERENȚEI ȘI AL FERMITĂȚII LA PREADOLESCENȚI¹

Iulia RACU,

doctor habilitat în psihologie, conferențiar universitar,
 Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
ORCID iD: 0000-0002-9096-7121

Liliana NIȚĂ,

doctorandă, Școala Doctorală de Psihologie,
 Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
ORCID iD: 0000-0002-9130-0521

Rezumat. *Articolul descrie studiul experimental al calităților volitive: perseverență și fermitate la preadolescenți. Eșantionul de cercetare a cuprins 239 de preadolescenți. Perseverența și fermitatea au fost investigate prin aplicarea Tehnicii de studiere a calităților volitive ale personalității (de H. Стамбулова). Rezultatele studiului evidențiază că un număr foarte mic de preadolescenți prezintă un nivel înalt de dezvoltare a perseverenței și fermității atât sub aspectul factorului expresivitate, cât și al factorului generalizare. Preadolescenții se caracterizează printr-un nivel mai înalt de dezvoltare a perseverenței și fermității, sub aspectul factorului expresivitate, iar la preadolescenți identificăm un nivel mai înalt de dezvoltare a perseverenței și fermității, sub aspectul factorului generalizare. Nivelul înalt de dezvoltare al perseverenței și fermității sub aspectul factorului expresivitate predomină la preadolescenții de 13 ani, în timp ce aceste calități volitive sub aspectul factorului generalizare prevalează la preadolescenții de 14–15 ani.*

Cuvinte-cheie: *calități volitive, perseverență, fermitate, vârstă preadolescentă.*

THE STUDY OF PERSEVERANCE AND FIRMNESS IN PREADOLESCENCE

Abstract. *The article describes the experimental study of volitional qualities: perseverance and firmness in preadolescence. In our research were included 239 preadolescents. Perseverance and firmness were examined by applying Technique for the study of volitional qualities of personality (by H. Стамбулова). The study results show that a few of preadolescents have a high level of perseverance and firmness under the expression of the expressivity and generalization factors. Boys are characterized by a higher level of development of perseverance and firmness under expression of expressivity factor, meanwhile at girls we identify a higher level of development of perseverance and firmness under expression of generalization factor. The high level of perseverance and firmness under expression of expressivity factor prevails at 13 years old preadolescents, while the same qualities, under expression of the generalization factor is more developed at 14–15 years old preadolescent.*

Keywords: *volitional qualities, perseverance, firmness, preadolescence.*

Perseverența și fermitatea reprezintă o îmbinare a calităților volitive. Perseverența poate fi definită prin continuarea îndeplinirii unei acțiuni în ciuda tuturor obstacolelor întâmpinate [3]. Perseverența la preadolescenți cuprinde consecvența și stăruința cu răbdare și convingerea într-o anumită acțiune. Fermitatea ca și calitate a voinței la preadolescenți se exprimă în consecvență și linearitate în conduită. Fermitatea presupune o anumită poziție morală și aplicarea acesteia cu consecvență, în ciuda oricăror influențe și dificultăți care ar putea să apară [1, 2, 4, 5].

O vârstă importantă în care calitățile volitive, precum perseverența și fermitatea, se dezvoltă

este preadolescența. În acest context ne-am propus să studiem modul de manifestare a perseverenței și a fermității la preadolescenți în funcție de gen și vârstă.

Eșantionul experimental a fost constituit din 239 de preadolescenți cu vârste cuprinse între 10 și 15 ani (117 de preadolescenți și 122 de preadolescente), elevi din clasele a V-a, a VII-a și a IX-a. Am examinat și evaluat perseverența și fermitatea la preadolescenți prin administrarea întregului lot experimental *Tehnicii de studiere a calităților volitive ale personalității (de H. Стамбулова)*.

Rezultatele pentru perseverență și fermitate la preadolescenți sunt prezentate în figura 1.

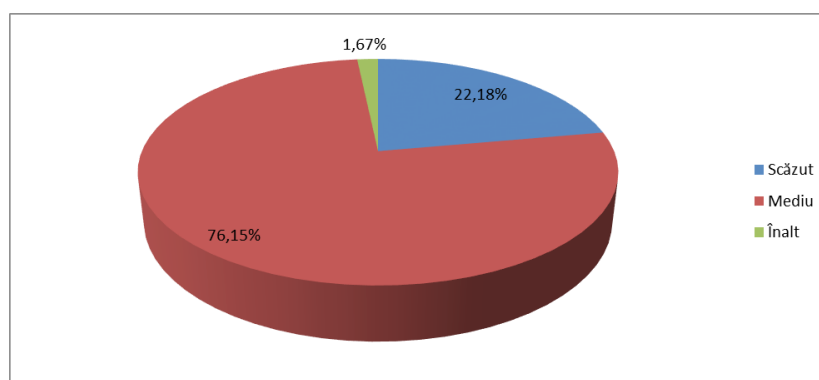

Figura 1. Distribuția rezultatelor privind nivelul perseverenței și al fermității, factorul expresivitate

22,18% dintre preadolescenți prezintă un nivel scăzut al perseverenței și fermității, sub aspectul factorului expresivitate. Acești preadolescenți sunt caracterizați prin faptul că piedicile și obstacolele apărute sunt de nedepășit, de aceea nu consideră că ar trebui să depună mai mult efort. Ei nu înțeleg pe deplin care este importanța și consecințele deciziilor, pe care ar trebui să le ia. Le este frică de urmările deciziilor și de rezultatele lor. Nu au suficiente forțe pentru a învinge gândurile și sentimentele contradictorii, nu manifestă statornicie și stabilitate.

Majoritatea preadolescenților (76,15%) au nivel mediu de dezvoltare a perseverenței și fermității, sub aspectul factorului expresivitate. Preadolescenții prezintă capacități mediu dezvoltate în urmărirea consecventă a scopului stabilit și a depășirii dificultăților apărute. Uneori sunt ezitanți în luarea deciziilor necesare pentru a urma un scop anume. În plus, evidențiem că ei dau dovadă de intransigență, instabilitate, nesiguranță și îndoială în multiple situații și circumstanțe.

În ceea ce privește nivelul înalt al perseverenței și fermității, sub aspectul expresivității, observăm că un procent destul de mic (1,67%) dintre preadolescenți manifestă acest nivel. Aceștia nu se opresc în fața obstacolelor sau a insucceselor, nu cedează în fața sentimentelor de ezitare și a împotrivirii din partea altor persoane. Statornicia, consecvența și invariabilitatea în acțiunile întreprinse, precum și în comportament sunt caracteristici importante de care acești preadolescenți dau dovadă.

Figura 2 conține frecvențele pentru perseverență și fermitate, factorul expresivitate, la preadolescenți și preadolescente.

Frecvența cea mai ridicată la nivelul scăzut al perseverenței și fermității, factorul expresivitate, este caracteristică preadolescentelor (22,95%), o frecvență apropiată este și cea a preadolescenților (21,37%). Similare sunt și frecvențele preadolescenților cu cele ale preadolescentelor pentru nivelul mediu al perseverenței și fermității, factorul expresivitate (76,06% și 76,23%). La nivelul înalt al per-

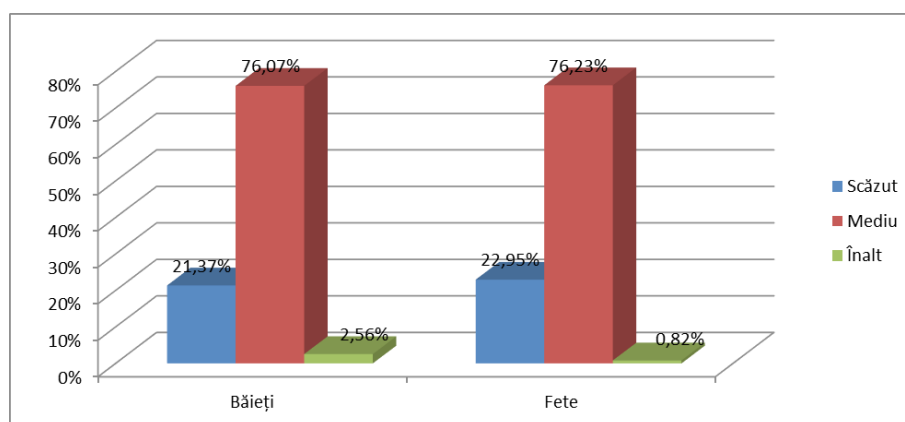

Figura 2. Distribuția rezultatelor privind nivelul perseverenței și al fermității, factorul expresivitate, la preadolescenții supuși experimentului, în funcție de gen

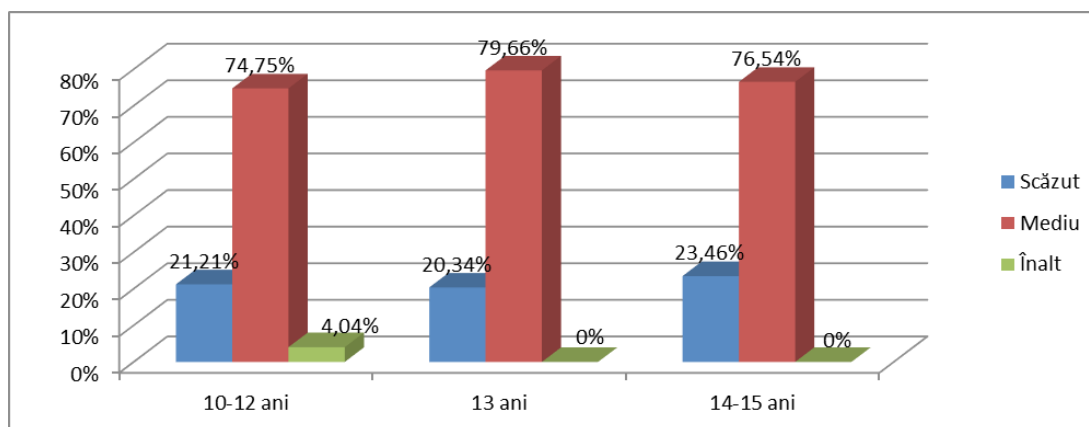

Figura 3. Distribuția rezultatelor privind nivelul perseverenței și al fermității, factorul expresivitate, la preadolescenții supuși experimentului, în funcție de vârstă

severenței și fermității, factorul expresivitate, o frecvență mai mare atestăm la preadolescenți (2,56%), spre deosebire de preadolescente (0,82%).

În continuare, în figura 3 vom expune frecvențele pentru perseverență și fermitate, factorul expresivitate, la preadolescenții de 10 – 12 ani, preadolescenții de 13 ani și preadolescenții de 14 – 15 ani.

Frecvențele din figura 3 ne permit să observăm că preadolescenții de 14 – 15 ani au un indice de 23,46% ce corespunde nivelului scăzut al perseverenței și fermității, sub aspectul factorului expresivitate, comparativ cu 21,21% dintre preadolescenții cu vârsta cuprinsă între 10 – 12 ani și 20,34% dintre preadolescenții cu vârsta de 13 ani. Frecvența cea mai înaltă a nivelului mediu al perseverenței și fermității, sub aspectul factorului expresivitate, o atestăm la preadolescenții de 13 ani - 79,66%, fiind urmași de preadolescenții de 14 – 15 ani cu 76,54% și cei de 10 – 12 ani cu 74,75%. Pentru nivelul înalt al perseverenței și fermității, sub aspectul factorului expresivitate, remarcăm că doar preadolescenții de 10 – 12 ani se integrează în această categorie, prezentând 4,04%.

Pentru perseverență și fermitate, factorul expresivitate, după testul T-student se atestă diferențe semnificative statistic între rezultatele preadolescenților de 10 – 12 ani (media=22,81 u.m.) și cele ale preadolescenților de 13 ani (media=21,51 u.m.) ($T=2,1$, $p \leq 0,05$), cu media mai mare la preadolescenții de 10 – 12 ani. Vom menționa că preadolescenții de 10 – 12 ani se caracterizează prin perseverență și fermitate mai dezvoltate comparativ cu preadolescenții de 13 ani. Această diferență poate fi explicată prin faptul că preadolescenții de 10 – 12 ani depun mai mult efort în realizarea scopurilor

propușe, comparativ cu cei de 13 ani. Ei sunt mai consecvenți și tenace, astfel reușesc să-și îmbunătățească abilitățile, devenind în același timp mai productivi. Adițional, menționăm faptul că preadolescenții de 13 ani parcurg o etapă marcată de criză, ce este însoțită de anumite schimbări emoționale și comportamentale, precum dezechilibru emoțional, anxietatea, rigiditatea, provocarea situațiilor de conflict, nerespectarea regulilor sau a obligațiilor. Astfel poate fi explicat motivul pentru care preadolescenții de 13 ani au un nivel mai scăzut al perseverenței și fermității.

Rezultatele din figura 4 evidențiază prezența perseverenței și a fermității, sub aspectul factorului generalizare, la toți preadolescenții supuși experimentului.

10,04% dintre preadolescenți manifestă un nivel scăzut al perseverenței și fermității, sub aspectul factorului generalizare. Preadolescenții cu nivel scăzut al perseverenței și fermității, factorul generalizare, se caracterizează prin faptul că abandonează cu ușurință scopurile propuse într-o multitudine de aspecte ale vieții și activității lor. Ei sunt absorbiți de sentimente contradictorii, care îi împiedică să avanseze. Nu au suficiente forțe pentru a persevera și a învinge temerile și obstacolele apărute în calea realizării proiectelor propuse în toate domeniile de dezvoltare și de activitate.

82,01% din preadolescenți, ceea ce reprezintă frecvența cea mai înaltă din distribuția acestor date, prezintă un nivel mediu de dezvoltare al perseverenței și fermității, sub aspectul factorului generalizare. Preadolescenților din această categorie le este greu să depășească eșecurile și dificultățile apărute în realizarea obiectivelor lansate în mai multe arii

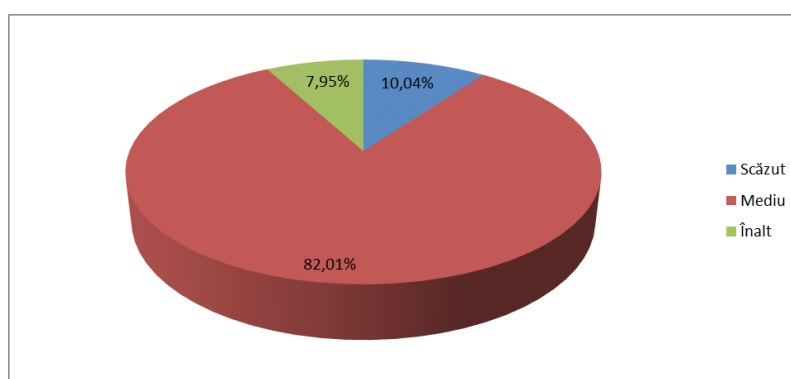

Figura 4. Distribuția rezultatelor privind nivelul perseverenței și al fermității, factorul generalizare, la preadolescenții supuși experimentului

de dezvoltare și de activitate. Uneori ezită în luarea deciziilor necesare îndeplinirii scopurilor și sunt nevoiți să renunțe la obiectivele date.

În ceea ce privește nivelul înalt al perseverenței și fermității, sub aspectul factorului generalizare, observăm că un procent de 7,95% dintre preadolescenți manifestă un grad înalt al perseverenței și fermității, sub aspectul factorului generalizare. Aceștia sunt foarte persistenți în executarea oricăror scopuri propuse, în toate aspectele vieții sau activității lor. Ei sunt fermi și depășesc cu ușurință obstacolele pentru a-și realiza scopurile propuse, la modul general.

În continuare ne-am propus să evidențiem dacă există o relație între perseverență și fermitate, sub aspectul factorului expresivitate, și între perseve-

rență și fermitate, sub aspectul factorului generalizare. Coeficientul de corelație și pragul de semnificație sunt ilustrate în tabelul 1.

În tabelul de mai jos identificăm o interrelație între perseverență și fermitate, sub aspectul factorului expresivitate, și între perseverență și fermitate, sub aspectul factorului generalizare ($r=0,3217$, $p\leq 0,01$). Interrelația stabilită ne permite să menționăm că preadolescenții cu un nivel înalt al perseverenței și fermității, sub aspectul factorului expresivitate, demonstrează un nivel înalt al perseverenței și fermității, sub aspectul factorului generalizare.

Frecvențele pentru nivelurile perseverenței și al fermității, factorul generalizare, la preadolescenții și preadolescente sunt ilustrate în figura 5.

Tabelul 1. Interrelația între perseverența și fermitate, factorul E, și între perseverență și fermitate, factorul G, la preadolescenți (după Pearson)

Variabilele cercetării	Coeficientul de corelație	Pragul de semnificație
Perseverența și fermitatea, factorul E / Perseverența și fermitatea, factorul G	$r=0,3217$	$p\leq 0,01$

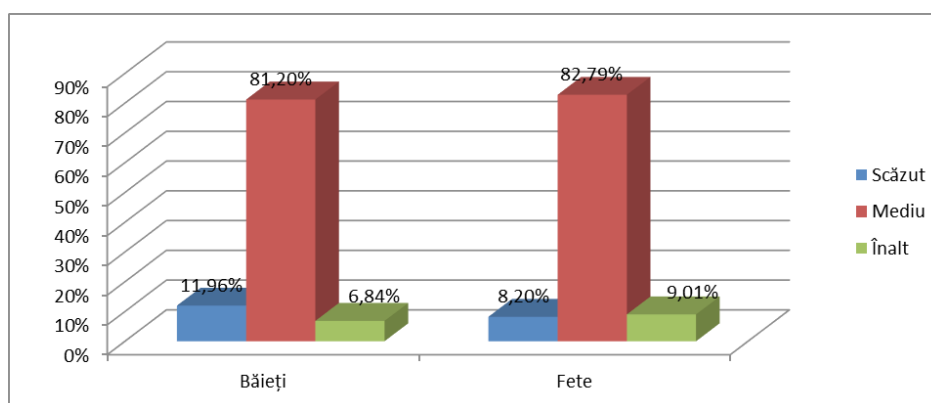

Figura 5. Distribuția rezultatelor privind nivelul perseverenței și al fermității, factorul generalizare, la preadolescenții supuși experimentului, în funcție de gen

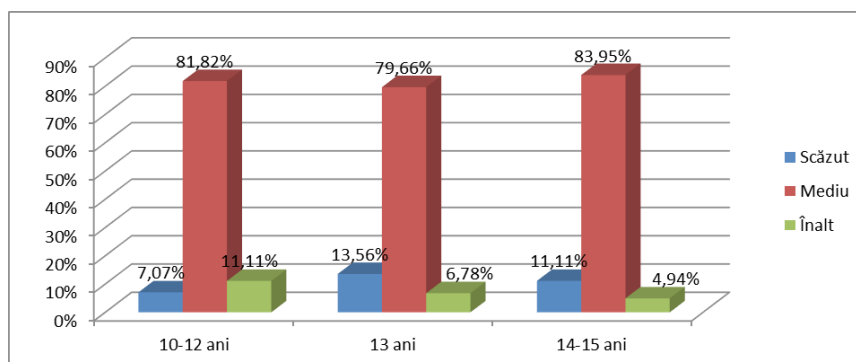

Figura 6. Distribuția rezultatelor privind nivelul perseverenței și al fermității, factorul generalizare, la preadolescenții supuși experimentului, în funcție de vârstă

Analiza comparativă a frecvențelor pentru nivelurile perseverenței și al fermității, factorul generalizare, ne permite să punctăm că nivelul scăzut este preponderent caracteristic preadolescenților (11,96%), spre deosebire de preadolescenți (8,20%). Pentru nivelurile mediu și înalt al perseverenței și al fermității, factorul generalizare, frecvențe ridicate atestăm în rândul preadolescentelor (82,79% și 9,01%), comparativ cu preadolescenții (81,20% și 6,84%).

Figura 6 prezintă rezultatele pentru nivelurile perseverenței și al fermității, factorul generalizare, la preadolescenții de diferite vârste (10 – 12 ani și 14 – 15 ani).

Analizând frecvențele din figura 6, vom menționa că pentru nivelurile scăzut și înalt al perseverenței și al fermității, factorul generalizare, se înregistrează frecvențe foarte mici. Nivelul scăzut al perseverenței și al fermității, factorul generalizare, are frecvențe mai mari la preadolescenții de 13 ani (13,56%) și preadolescenții de 14 – 15 ani (11,11%). O descreștere a frecvenței o atestăm la preadolescenții de 10 – 12 ani (7,07%). În ceea ce privește nivelul mediu al perseverenței și al fermității, factorul generalizare, se înregistrează o descreștere a frecvenței de la 10 – 12 ani spre preadolescenții de 13 ani (81,22% și 79,66%) și o creștere a acesteia în rândul preadolescenților de 14 – 15 ani (83,95%). În cazul nivelului înalt al perseverenței și al fermității, factorul generalizare, frecvențele descresc odată cu vârsta de la 10 – 12 ani spre sfârșitul vârstei preadolescenței (11,11%, 6,78% și 4,94%).

Statistic, după testul T-student pentru perseverență și fermitate, factorul generalizare, atestăm diferențe semnificative între rezultatele preadolescenților de 10 – 12 ani (media=25,01 u.m.) și cei de 13 ani (media=23,47 u.m.) ($T=2,3$, $p \leq 0,05$) cu media mai înaltă la preadolescenții de 10 – 12 ani. Consemnăm că preadolescenții de 10 – 12 ani manifestă perseverență și fermitate mai accentuate. Diferența consemnată sprijină legitatea evidențiată anterior, conform căreia calitățile voinței - perseverența și fermitatea, sub aspectul factorului expresivitate, sunt mai dezvoltate la preadolescenții de 10 – 12 ani.

Generalizând rezultatele pentru calitățile volitive (perseverență și fermitate), vom formula următoarele concluzii: un număr foarte mic de preadolescenți (1,67%) demonstrează nivel înalt de dezvoltare a perseverenței și fermității, sub aspectul factorului expresivitate, în timp ce un număr mai mare de preadolescenți (7,95%) se caracterizează printr-un nivel înalt de dezvoltare a perseverenței și fermității, sub aspectul factorului generalizare. Preadolescenții manifestă un nivel mai înalt de dezvoltare a perseverenței și fermității, sub aspectul factorului expresivitate, iar preadolescențele dau dovadă de un nivel mai înalt de dezvoltare al perseverenței și fermității, sub aspectul factorului generalizare.

Perseverența și fermitatea, sub aspectul factorului expresivitate, sunt mai dezvoltate la preadolescenții de 13 ani, iar aceleași calități volitive, sub aspectul factorului generalizare, sunt mai caracteristice preadolescenților de 14 – 15 ani.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. CREȚU T. *Psihologia vârștelor*. Iași: Polirom, 2016.
2. PĂNIȘOARA G., SĂLĂVASTRU D., MITROFAN L. *Copilăria și adolescența. Provocări actuale în psihologia educației și dezvoltării*. Iași: Polirom, 2016.
3. ȘCHIOPU U. *Dicționar de psihologie*. București: Babel, 1997.
4. VERZA E., VERZA F. E. *Psihologia vârștelor*. București: Pro Umanitate, 2000.
5. VERZA E., VERZA F. E. *Psihologia copilului*. București: TREI, 2017.